

Наливайко Олег Іванович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

Жукова Юлія Олегівна
студентка факультету № 4

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА США

У сучасних умовах розвитку та трансформації для України дуже актуальним постає питання реформування та самостійності органів місцевого самоврядування. Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади потребує практичних дій з боку держави та втілення теоретичних положень у законодавство, що регулює місцеве самоврядування як складову сфери публічного управління.

Порядок формування та функціонування місцевого самоврядування в Україні закріплено насамперед Конституцією, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими нормативно-правовими актами.

Конституцією України місцеве самоврядування визначено як право “територіальної громади – жителів села чи добровільно об’єднаних у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України”.

Аналіз структури місцевого самоврядування зарубіжних держав, дозволяє стверджувати, що однією з головних умов успішної системи місцевого самоврядування є його постійне реформування та адаптація до головних проблем і напрямів розвитку загальнодержавної та світової політики. Система місцевого самоврядування разом із сферою державного управління є складовою ефективного функціонування будь-якої сучасної розвиненої держави. Для встановлення оптимальної системи органів місцевого самоврядування провадяться експерименти щодо введення нових типів утворень та органів, способів реалізації громадянами своїх прав та можливостей впливу на розвиток території їх проживання та держави загалом, коригування їх повноважень. Система, яка не відповідає сучасним тенденціям державного ладу та вимогам громадян щодо реалізації своїх прав, продовжується пошук варіантів покращення стану місцевого самоврядування та приведення його у відповідність до актуальних вимог.

В Україні представницькими органами місцевого самоврядування є Ради, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

Максимально гнучкою системою місцевого самоврядування характеризуються Сполучені Штати Америки.

Як і в інших розвинених країнах, основним актом, що регулює організацію і діяльність органів місцевого самоврядування, у США є Конституція. Однак спосіб регулювання відрізняється від звичайного закріплення основних принципів місцевого самоврядування. Десята поправка до Конституції США визначає, що всі повноваження, які не віднесені Конституцією до відання Сполучених Штатів, закріплюються за окремими штатами. Таким чином, штати отримали можливості щодо втілення широкого спектру систем місцевого самоврядування. Іншими словами, у США існують 50 різних муніципальних систем. Положення, що регулюють діяльність органів місцевого самоврядування, містяться у конституціях штатів, у деяких випадках вони більш деталізовані, в інших – включають лише незначну кількість базових норм, що, насамперед, спрямовані на обмеження діяльності цих органів [3].

Гнучкість і різноманітність систем організації та функціонування органів місцевого самоврядування США гарантують широкі можливості щодо децентралізації влади, а також щодо участі у місцевих справах кожного громадянина. Водночас органи управління штатів залишають за собою низку засобів та способів забезпечення державного контролю, що часто призводить до залежності спеціальних округів та деяких штатів від державного фінансування та фактичного перебування під їх управлінням. При цьому органи місцевого самоврядування більшості штатів у своїй діяльності керуються типовими принципами організації та функціонування, що дає змогу уникнути ускладнень в їх роботі та співробітництві з іншими органами й установами.

Незважаючи на зазначені відмінності формування та розвитку штатів, нині розробляється досить велика кількість програм, спрямованих на реформування місцевого самоврядування. Документи подібного характеру часто ініціюються як державою, посадовими особами та політичними діячами, так і конкретними громадами та міжнародними недержавними організаціями, у тому числі різними асоціаціями. Таким чином, у розвитку місцевого самоврядування конкретної території та покращенні рівня життя у державі в цілому бере участь переважна більшість громадян. Такий стан речей свідчить про існування розвинутого громадянського суспільства та високий рівень правосвідомості населення.

Аналізуючи систему органів місцевого самоврядування України та США, можна дійти висновку, що безпосередньо система органів місцевого самоврядування повинна мати досить індивідуальну форму, враховуючи

економічний стан держави, її територіальне розміщення, етнічну, культурну та духовну складові тощо. Щодо покращення системи місцевого самоврядування в Україні, то, на нашу думку, до цього процесу слід залучати не тільки представників органів державної влади, політичних діячів, а і громадян України, недержавні організації та інших суб'єктів задля підвищення правосвідомості населення. Одним із варіантів вирішення даного питання було б доцільним створення більш гнучкого законодавчого регулювання діяльності органів місцевого самоврядування України для створення умов розвитку адміністративно-територіальних одиниць і держави в цілому.

1. Бородін Є. І., Тарасенко Т. М. Розвиток місцевого самоврядування в Україні / Є. І. Бородін, Т. М. Тарасенко // Аспекти публічного управління. – 2015. – № 4. – С. 55-61.

2. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.

3. Петришин О. В. Сучасний стан місцевого самоврядування у країнах англосаксонської правової сім'ї: проблеми та перспективи розвитку / О. В. Петришин // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2013. – № 25. – С. 195-208.

Наливайко Олег Іванович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

Євсович Руслан Юрійович

студент факультету № 4

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛОГІЇ ЗАКОНУ ТА ПРАВА ПРИ ВИРІШЕННІ ЮРИДИЧНИХ СПРАВ

Зміни в суспільно-політичному житті України, що відбулися з набуттям нею незалежності, поява нових економічних відносин, політична переорієнтація в умовах світової глобалізації та інтеграції, зумовили виникнення нових правовідносин в державі, оновлення всієї правової системи України. Проте стрімкий розвиток суспільних відносин та швидкі темпи законотворчості, створили ситуації, за яких деякі відносини врегульовані неповно або взагалі не врегульовані чинним законодавством, що в науковій літературі отримало назву «прогалини у праві». Прогалини у праві відкривають широкі можливості свавільного застосування закону, що особливо неприйнятне для України –